

Parlament d'obertura d'En Jordi Bilbeny del 21è Simposi de l'Institut Nova Història

Autor: Jordi Bilbeny

Data de publicació: 18-11-2022

Parlament d'En Jordi Bilbeny, pronunciat a l'obertura del 21è Simposi sobre la Història Censurada de Catalunya, celebrat a Arenys de Munt, el 18 de novembre del 2022

Deia el periodista i escriptor turc Peyami Safa, que «si vols destruir una nació, no cal fer-li la guerra. N'hi ha prou de fer-li oblidar la seva història, alterar la seva llengua, alienar-lo de la religió i, per tant, desintegrar els seus valors espirituals i la seva moral». És una definició perfecta de l'assimilació d'un poble a mans de la nació invasora. És tan perfecta, que podríem alterar l'ordre dels factors i no canviaria res. I així podríem dir que n'hi ha prou d'alienar-lo de la història, alterar la religió i fer-li oblidar la llengua. O encara: alterar-li la història, fer-li oblidar la religió i alienar-li la llengua. Amb totes tres combinacions, ara l'una i ara l'altra, o anant-les combinant de mica en mica, no caldria mai més que cap poble declarés ni li fes la guerra a cap més altre poble.

Crec que sobre això hi hauria un consens general arreu del món. Nosaltres, com a catalans, hem patit secularment la prohibició de la llengua. D'altres països han sofert persecució per raó dels seus cultes i, finalment, moltes més nacions han hagut de viure sense història, perquè els ha estat aniquilada sense contemplacions per l'estat opressor. Deia que no crec que ningú, amb dos dits de front i un mínim de cultura general, no ho pugui negar. Ho saben els txecs, que s'han hagut de desempel·legar dels russos. Ho saben encara més agrament els kurds. Ho van viure a la pròpia pell els indis fins que no es van treure l'imperi britànic del damunt. Els francesos van fer el mateix amb l'Alemanya nazi. I els italians amb els austríacs. Tots els pobles d'Amèrica amb l'imperi espanyol i el britànic. El Tibet amb Xina. I els amazics amb tots els estats islàmics moderns. Tothom podria signar les paraules d'En Peyami Safa gairebé sense perpel·lejar. Tothom menys els catalans, que, tot i haver patit les croades franco-vaticanes del segle XIII, la invasió francesa de tots els territoris nordpirinencs, la invasió espanyola de tots els territoris sudpirinencs, el genocidi catòlic multisecular, exterminant qualsevol mena de culte o d'indici religiós que fos al marge del dogma imperant, amb el suport ja modern de la Inquisició, encara hi ha qui creu i defensa a capa i espasa que la nostra història no ha estat

tergiversada, manipulada, esborrada, reescrita i atribuïda a d'altres nacions, com la castellana, la francesa o la italiana, per posar només tres dels exemples més sumaríssimament propers. No: els nostres acadèmics, i amb ells un cúmul infinit de polítics i intel·lectuals nostrats, alguns d'ells d'un gran prestigi, afirmen amb una arrogància corprenedora, que no: que la nostra història no s'ha manipulat mai. I que la censura d'estat només era una broma suada, un malentès que no cal treure de context, perquè els errors dels llibres només són això: errors involuntaris. Lapsus. Relliscades, fruit de la pressa i la imperícia del cronista.

A Catalunya s'ha perseguit la llengua, s'ha perseguit el dret, hi ha un espoli d'obres d'art, encara als nostres dies, que fa esfereir. Hi ha un robatori econòmic encara molt més rabiós i asfixiant. A Catalunya, l'estat espanyol (ara com a monarquia absoluta, suara com a dictadura militar) ha afusellat gent i s'ha bombardejat la població civil ben bé com si es tractés d'un esport nacional. Contra els catalans s'han perpetrat tot un ventall de crims, sibil·lí i insidiós, que faria ressuscitar els morts. Però, no: segons els nostres savis, la història ens l'han deixat tal com era: immaculada, transparent, objectiva.

Intentar denunciar la censura, les lleis de control d'impremta, la tasca bruta de la Inquisició en tot el que afecta la confiscació, crema i reescripturació de llibres i documents, a Catalunya s'ha vist i és vist com una heretgia més. Pensar la història és un insult al món acadèmic. Aportar més dades per ampliar la visió d'un passat fosc i condicionat sempre per la interpretació jurídic-militar dels fets, s'ha vist i es veu com una ofensa gravíssima a la pàtria. I anar més enllà del discurs monolític convencional del passat, cercant la veritat desvirtuada i estrafeta per la maquinària censòria, ha estat i és tingut per bruixeria, esquizofrènia o insuficiència mental. I ho han dit i ho diuen com si, més que no pas d'història, de rigor científic o de dades empíriques, estiguéssim parlant de somnis, al·lucinacions o psicopatologies. És molt greu, però és així. A Catalunya no és manipula la història. I, per tant, no cal investigar re, perquè tot ja se sap. I tot se sap des de l'origen dels temps.

Però nosaltres sabem que això és fals. Que els fets són interpretables. Són repensables. Que no hi ha res immutable i fix. Ni a la Terra ni als espais infinits del firmament. Nosaltres sabem que cada generació veu diferent la vida, la política, l'economia, les formes de relació, la sexualitat, l'espiritualitat, la natura, la família. I, en conseqüència, i inexorablement, també la història.

Veiem la història amb un nou prisma, perquè hem generat un nou prisma per estudiar-la. Hem creat un nou paradigma per mirar enrere: el paradigma de la censura d'estat i de la reescripturació del passat. Si tot ha estat reescrit o escrit esbiaixadament, o esborrat diligentment i sense escrúpols, per què no ens ho podem tornar a mirar? Per què no ho podem tornar a estudiar? ¿És un acte de fanatisme l'estudi, la recerca, el dubte metòdic, el pensament crític? ¿És alienament l'anàlisi lingüística dels textos, la crítica textual? ¿És negacionisme no donar res per cert ni per definitiu i tornar-ho a llegir tot amb més calma, amb més atenció i sempre tenint davant noves dades aportades per tots els investigadors compromesos amb la tasca lumínica de recercar la veritat, baldament sigui quedant-nos en el seu reflex translúcid? No. Jo dic que no. Nosaltres diem que no. No pas perquè no siguem d'eixe món —que diria En Raimon—, sinó perquè ho som. Perquè som part viva i vivificadora del món. Part pensant. Part creixent i en expansió. Diem que no perquè som consciència activa. Perquè som la vida mateixa, sempre en moviment, sempre germinant, sempre en transformació perenne. Nosaltres, per dir-ho amb unes altres paraules, energitzants i regeneradores, diem que sí. Diem sempre que sí: sí al pensament, sí a la llibertat, sí a la llibertat política i, sí, per descomptat, a la llibertat de pensament. Perquè sense llibertat de pensament, tan sols hi ha el dogma. Sense llibertat de pensament, només hi ha el seguidisme cec. Sense llibertat de pensament només ens queda el fanatisme. Un fanatisme que, amb certa roba, certs títols i cert prestigi mediàtic, es pot camuflar molt bé d'objectivitat i, fins i tot, de certesa. Però això es dona tan sols als ulls del món desinformat. Per contra, als ulls de l'esperit i del coneixement, tots sabem que un fanàtic és sempre un fanàtic, indistintament del que amagui dins del seu compte corrent. Indistintament de la seva classe social i de la seva ideologia política. Un fanàtic sempre ataca la llibertat de pensament, sempre menysprea la lliure recerca. Sempre censura. Sempre silenci. Sempre oblitera.

I tanmateix, quelcom es mou. Per això nosaltres som avui aquí, com l'any passat, i com tants i tants altres anys, per dir prou. Som aquí, a Arenys de Munt —on també ens vam dreçar i conjurar per decidir el futur lliure del nostre país—, per alçar-nos novament amb els arguments del rigor, amb les raons de l'estudi, amb les propostes d'interpretació del passat. Som aquí perquè volem ser-hi. Perquè volem seguir caminant endavant. Compromesos amb la nostra història, amb les gestes mirífiques dels nostres avantpassats, amb la civilització catalànica que, un cop i un altre, ha aportat a Europa i al món, proves imperibles de la nostra cultura, de la nostra essència, de la nostra vida. Som aquí perquè no volem desaparèixer. Som aquí perquè hi ha un clam eixordador de justícia. De justícia política i de justícia històrica que no volem desoir. Som aquí perquè nosaltres, com els nostres pares i els nostres avis, som també justícia, i som sobretot, història. I no volem deixar ni l'una cosa ni l'altra a mans dels inquisidors de torn i dels destructors premeditats de la nostra memòria. Som aquí per fer arribar a tothom, els resultats de la nostra tasca d'estudi. Per fer arribar a tothom la convicció que si la història ens alimenta el camí de la veritat, de la raó i de la justícia, nosaltres no morirem

mai. O, com subratllava En Fèlix Cucurull, en el darrer dels casos, no caminarem mai més a les palpentos «amb una bena als ulls». Gràcies a tots i totes per ser-hi. Gràcies a tots i totes per acompanya'ns-hi. Gràcies a tots i totes per fer-ho de nou possible. Moltes gràcies. Moltíssimes gràcies.

Jordi Bilbeny

18 de novembre del 2022